

Till kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2016

Vårt uppdrag och ansvar:

Vi av kommunfullmäktige valda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits av kommunstyrelsen och nämnderna. Utsedda revisorer har granskat verksamheten i gemensamma nämnder, kommunalförbund och stiftelser. Utsedda lekmannarevisorer har granskat kommunens företag.

Styrelser och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivits i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och för återredovisningen till fullmäktige av hur de fullgjort uppdraget. *Vårt ansvar enligt Kommunallagen* är att granska verksamhet, redovisning, intern kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Våra genomförda granskningar:

Granskningen har utförts enligt Kommunallagen, enligt av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente och enligt god revisionssed i kommunal verksamhet. Vår granskning har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Granskningens omfattning, inriktning, förslag och synpunkter redovisas i vår bilaga.

Granskning enligt god ekonomisk hushållning:

Vi skall utifrån Kommunallagens bestämmelser, om god ekonomisk hushållning, bedöma om resultatet i bokslutet är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om. Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges tre övergripande mål för verksamheten. Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning att:

- vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en viss försämring i riktningen mot att nå målet "Samhällstjänster av högsta kvalitet".
- vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en viss förbättring i riktningen mot att nå målet "Blomstrande näringsliv".
- vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktning mot att nå målet "Attraktiv och hållbar livsmiljö".

Kommunen behöver fortsatt verka för att uppfylla Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Detta är väsentligt med hänsyn till att stora investeringar har genomförts och planeras även framöver, vilket påverkar kommunens ekonomi i framtiden. Investeringarna kommer att medföra ökade avskrivningar och räntekostnader vilket kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser. Vi vill speciellt peka på kommunstyrelsens ansvar för uppföljning, uppsikt och samordningsansvar i arbetet med effektivisering och framtida budgetanpassningar.

Vi tillstyrker

att kommunstyrelsen, nämnderna, de enskilda förtroendevalda i dessa organ och den gemensamma nämnden Norrhälsingslands miljö- och räddningsnämnd beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

att kommunens årsredovisning för år 2016 godkänns.

Anders Ohlsson har inte deltagit i revisionella bedömningar av Byggnadsnämnden och Överförmyndar-nämnden på grund av jäv.

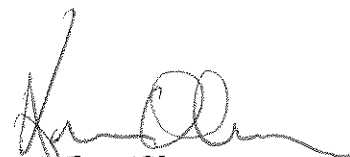
Hudiksvall 2017-04-04

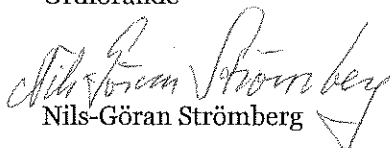
Joakim Westlund
Ordförande

Christer Jonsson

Anders Ohlsson

Nils-Göran Strömberg

Berndt Nilsson

Kjell-Olof Hofsberger

Lennart Almstedt

Lars Sjögren

Hudiksvalls kommun

Kommunrevisorerna

Bilaga till revisionsberättelse 2016

1. Inledning

Vi kommunrevisorer har kommunfullmäktiges uppdrag att granska kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och pröva om den sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi skall också granska om kommunens räkenskaper är rättvisande och om den kontroll som sker är tillräcklig.

I Sveriges Kommuner och Landstings skrift God revisionsred i kommunal verksamhet anges inriktningen på följande sätt:

- **ändamålsenlighet**; om verksamheten efterlever och lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.
- **ekonomi**; om verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.
- **räkenskaper**; om verksamhetens redovisning upprättas i enlighet med lagstiftning och god redovisningsred, om den ger en rättvisande bild av tillståndet.
- **intern kontroll**; om den kontroll som görs inom styrelser och nämnder är tillräcklig, dvs. om ledning, styrning, uppföljning och kontroll är tillfredsställande.

I denna bilaga vill vi framföra några mer allmänna synpunkter och kortfattat redovisa de granskningar som genomförts under revisionsåret 2016. Granskningarna finns presenterade i separata rapporter som dels finns i kommunens diarium dels på revisorernas hemsida Hudiksvalls kommun/demokrati & kommun/så styrs kommunen/ kommunfullmäktige/ kommunrevisionen. Vårt uppdrag som lekmannarevisorer redovisas i separata granskningsrapporter för kommunens företag.

2. Kommunens verksamhet och ekonomi

Årets resultat uppgår till +171,5 mnkr. Resultatet för 2015 uppgick till +31,3 mnkr, vilket gör att resultatutfallet för 2016 är en förbättring med 140,2 mnkr jämfört med föregående år. Resultatet enligt balanskravet uppgår enligt årsredovisningen till +161,5 mnkr.

Social- och omsorgsnämnden har under de två år som nämnden varit verksam redovisat underskott om totalt 43,2 mnkr, varav underskottet för 2015 uppgick till 37,1 mnkr. Vi bedömer den ekonomiska utvecklingen inom Social- och omsorgsnämnden som fortsatt otillfredsställande. Kommunens ekonomi tål inte i längden upprepade stora underskott.

God ekonomisk hushållning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda. Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning att:

- vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en viss försämring i riktningen mot att nå målet "Samhällstjänster av högsta kvalitet".
- vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en viss förbättring i riktningen mot att nå målet "Blomstrande näringsliv".
- vid en sammanvägning av de enskilda indikatorernas betydelse blir bedömningen sammantaget att det skett en förbättring i riktning mot målet "Attraktiv och hållbar livsmiljö".

Vi vill speciellt peka på kommunstyrelsens ansvar för uppföljning, uppsikt och samordningsansvar i arbetet med effektivisering och framtida budgetanpassningar.

3. Granskningsarbete

3.1 Granskning av ansvarsutövande

Vi skall varje år uttala oss i frågan om ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa. Underlag för vår bedömning i revisionsberättelsen för 2016 har varit:

- protokollsläsning/ genomgång av handlingar för kommunstyrelsen och alla nämnder
- möten med tjänstemän samt fördjupade granskningsinsatser
- en övergripande granskning av kommunstyrelsens egen verksamhet, Norrhälsinglands miljö- och räddningsnämnds och Överförmyndarnämndens aktiva åtgärder att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten.

Vi konstaterade i vår granskning att det fanns fastställda dokument för de utvalda nämndernas styrning och ledning som reglementen, mål, åtaganden, nämndsplaner, delegationsordningar, policys m.m. Vi uppfattade att kommunstyrelsen och nämnderna haft olika förutsättningar att tillfredsställande styra, leda och följa upp verksamhet och ekonomi under året. T.ex. är Överförmyndarnämnden en relativt ny nämnd som under året fortsatt att hitta rutiner och former för nämnden.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningen var att kommunstyrelsen och Norrhälsing-

lands miljö- och räddningsnämnd i huvudsak hade säkerställt sin styrning, ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Vi bedömde dock att det förelåg en risk att Överförmyndarnämndens ansvarsutövning inte var helt tillfredsställande. Vi har därför beslutat att genomföra en fördjupad ansvarsutövning av nämnden under 2017.

3.2 Granskning av årsredovisningen

Granskningen av årsredovisningen syftar till att bedöma om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Vi anser att följsamheten mot kommunal redovisning och god redovisningssed till vissa delar behöver förstärkas.

- Förvaltningsberättelsen behöver utvecklas avseende den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och övriga förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.
- Tydliggöra utvärderingen av kommunens ekonomiska ställning genom att komplettera kommande års årsredovisningar med ett antal viktiga nyckeltal kopplade till resultat och ställning.
- Tydligare beskriva vad den förväntade utvecklingen framåt får för påverkan på kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.
- Kommunen tillämpar inte komponentavskrivning vilket är ett krav enligt god redovisningssed.

Engagemanget i det delägda bolaget Biogas i Mellannorrland AB framgår inte tillräckligt tydligt i årsredovisningen.

3.3 Granskning av delårsrapport per 2016-08-31

Vi bedömde utifrån genomförd granskning att delårsrapporten i huvudsak var upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Vid vår granskning noterades dock vissa avvikelser från god redovisningssed.

3.4 Granskning av organisationsorganisationsstrukturen i delmomenten uppföljning av tidigare granskning av hälsofrämjande ledarskap, granskning av sjukfrånvaron och granskning av organisationen

Utifrån vår riskbedömning inför revisionsåret 2016 bedömde vi att det kunde finnas ett samband mellan att kommunens organisationsstruktur inte var tillfredsställande, att kommunens hälsofrämjande ledarskap inte var tillräckligt och ändamålsenligt samt att sjukfrånvaron fortsatt öka. Vi beslutade att genomföra en uppföljning av tidigare granskningen av det hälsofrämjande ledarskapet och fördjupade granskningar av sjukfrånvaron och organisationen.

3.4.1 Uppföljning av tidigare granskningen av hälsofrämjande ledarskapet

Kommunstyrelsen antog 2015-03-05 kommunledningsförvaltningens yttrande som svar på revisionsrapporten av granskning av det hälsofrämjande ledarskapet i Hudiksvalls kommun. I svaret beskrevs nuläget för de av revisionen noterade iakttagelserna och kommentarerna kring framtida utmaningar inom området. Vår bedömning utifrån uppföljningen var att kommunen fortsatt sitt arbete med det hälsofrämjande ledarskapet. Bl.a. kommenterades att:

- tillämpningen "Hälsa i arbetslivet" bedömdes vara känd bland chefer och medarbetare. Den och andra policydokument inom arbetsmiljöområdet hade reviderats med anledning av en ny föreskrift från Arbetsmiljöverket "Organisatorisk och social arbetsmiljö" OSA, som trädde i kraft den 31 mars 2016.
- Social- och omsorgsförvaltningen hade fortsatt sitt systematiska hälsoarbete.
- under 2016 ställdes en planerad kommunövergripande aktivitet för nya och gamla Hälsainspiratörer in på grund av Balanspaketet. Planen är att den aktiviteten ska genomföras under 2017.

3.4.2 Granskning av sjukfrånvaron

I kommunstyrelsens reglemente framgår att i dess ledningsfunktion ingår att leda och samordna bland annat personalpolitiken. Kommunstyrelsens arbetsutskott är beredande och beslutade gällande personalfrågor. Vi uppmärksammade att Lärandenämnden och Social- och omsorgsnämnden hade en relativt hög sjukfrånvaro i relation till övriga nämnder. Lärandenämnden hade under 2015 en sjukfrånvaro på cirka 8,1 % medan Social- och omsorgsnämnden hade en sjukfrånvaro på 8,7 %.

Vår revisionsfråga var om kommunstyrelsen, utifrån sitt samordningsansvar och sin uppsiktspflicht, och Lärandenämnden samt Social- och omsorgsnämnden arbetat ändamålsenligt för att reducera sjukfrånvaron. Utifrån genomförd granskning gjordes bl.a. följande bedömningar:

- Kommunen har kommunövergripande styrdokument som behandlar de områden som gäller personalfrågor allmänt men även arbetet med att minska sjukfrånvaron. Kommunövergripande målsättningar finns till viss del fastlagda.
- Kommunstyrelsen brister i sin övergripande styrning och ledning beträffande åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Vi saknar en dokumenterad kommunövergripande analys av orsakerna till den ökade sjukfrånvaron samt en analys av de ekonomiska konsekvenserna av ökad sjukfrånvaro. Vi kan inte se att kommunstyrelsen beslutat och/eller lämnat uppdrag om kommunövergripande åtgärder för att minska sjukfrånvaron.
- För att kommunstyrelsens övergripande styrning och ledning ska fungera behövs ett centralt stöd. Det centrala stödet inom det granskade området bör lämnas från kommunens centrala personalfunktion vilken leds av kommunens personalchef. Vår bedömning är att kommunstyrelsen inte uppdragit till personalfunktionen att fungera som ett centralt stöd, ett

sådant stöd omfattar kommunövergripande analyser, framtagande av kommunövergripande åtgärdsplaner, förslag på beslut kopplat till förbättringar i arbetsmiljö mm.

- Inom de granskade verksamheterna Lärande och Social- och omsorg bedrivs ett aktivt arbete med frågor kopplade till en minskad sjukfrånvaro. Vi vill även här fästa uppmärksamhet på respektive nämnds ansvar för styrning och ledning, ansvaret innebär bl a att följa upp beslutade handlingsplaner och vid behov fatta korrigerande beslut utifrån genomförd uppföljning.
- När det gäller kommunens förebyggande arbete har vi i vår granskning fått flera intressanta inspel som bör följas upp och analyseras. Detta gäller framförallt områden koppade till delaktighet, eget ansvar för planering och att i ett tidigt skede av sjukdomsperioden sätta in tillräckliga åtgärder. Vi har även i granskningen noterat ett behov av att se över det administrativa stödet till chefer för att på så sätt underlätta deras chefsuppdrag.

I anslutning till vår granskning lämnades följande rekommendationer.

- Kommunstyrelsen bör ta fram en kommunövergripande dokumenterad analys av orsakerna till en ökad sjukfrånvaro. Analysen bör även omfatta en ekonomisk bedömning av kostnaderna, då kostnader för åtgärder kan ställas mot dessa.
- Utifrån den kommunövergripande analysen besluta om kommunövergripande åtgärder.
- Fastställ en kommunövergripande rapportering av statistik över sjukfrånvaro, antal rehab ärenden samt rapportering över genomförda åtgärder.
- Inom respektive nämnd utforma uppföljningsrutiner över att beslutade handlingsplaner genomförs.
- Se över det administrativa stödet för chefer för att ge dem en bättre förutsättning att klara sitt uppdrag.
- Genomför en fördjupad analys av intraprenad verksamhetens effekter på medarbetarnas hälsa.
- "Psyisk ohälsa"- delas upp i flera mer specificerade diagnoser för att möjliggöra målinriktade åtgärder.

3.4.3 Granskning av organisationen

Granskningen syftar till att granska och bedöma om kommunen har en ändamålsenlig styrmodell och organisation. Granskningen har påbörjats under våren 2017 och den kommer att slutföras under 2017.

3.5 Granskning av Kultur- och fritidsnämndens ledning, styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi

Vår revisionsfråga i granskningen var om Kultur- och fritidsnämndens ansvarutövande var tillfredsställande. Med detta avser vi om nämndens aktiva åtgärder för att leda, styra, följa upp och kontrollera verksamhet och ekonomi är tillfredsställande.

Vår sammanfattande bedömning var att Kultur- och fritidsnämndens inte haft en tillräcklig, ändamålsenlig och tillfredsställande ledning, styrning och uppföljning gällande sin verksamhet under året. Vi konstaterade att nämnden första halvåret 2016, med en t.f. förvaltningschef, fokuserade på att skapa grundläggande förutsättningar för nämndens ansvarsutövning. Fr.o.m. hösten 2016 har nämnden en ny förvaltningschef som fortsatt arbetet med att bl.a. tydliggöra roller, ansvar och nämndens åtagande- och styrningsarbete. Vi bedömde att nämnden inför 2017 har bättre förutsättningar att bedriva en mer effektiv och ändmålenlig verksamhet.

Utifrån vårt granskningsresultat lämnades rekommendationer till nämnden beträffande arbetsformer, arbetet med att utveckla den interna kontrollen samt utbildningsinsatser för nämndsledamöterna.

I granskningen bedömde vi även att kommunstyrelsen under 2017 behöver aktivt följa upp nämndens arbete med att tydliggöra sitt ansvar med hänsyn till att det kvarstår otydligheter när det gäller gränsdragningen mellan Kultur- och fritidsnämnden, kommunstyrelsen, övriga nämnder och bolag i kommunen.

3.6 Uppföljning av tidigare genomförda granskningar

I vårt uppdrag ingår att följa upp de revisionella bedömningar och förslag till åtgärder i granskningar som tidigare genomförts.

Under 2016 har vi följt upp följande tidigare genomförda granskningar:

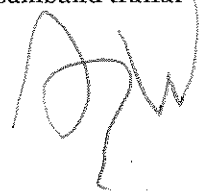
- Granskning av finansverksamheten
- Granskning av styrmodellen
- Granskning av investeringsprocessen
- Granskning av näringslivsverksamheten

Vi har under året fått svar från kommunstyrelsen gällande nuläget av noterade revisionella iakttagelser och bedömningar. I mars 2017 anordnade vi ett seminarium med deltagande från kommunstyrelsens ordförande, kommunchef, kvalitetsstrateg, ekonomer m.fl. i syfte att diskutera revisionens rapporter och iakttagelser. Vår bedömning är att kommunstyrelsen i stort på ett tillfredsställande sätt arbetat med förbättringar utifrån våra bedömningar och förbättringsförslag i granskningarna.

3.7 Granskning löpande redovisning och intern kontroll i redovisningsrutinerna

Enligt kommunallagen 9 kap 9 § ska revisorerna "utröna om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig". Fungerande och säkra rutiner för löpande redovisning utgör en väsentlig grund för styrning och ledning av kommunen. Rutinerna är även grunden för att den externa redovisningen i delårsrapport och årsredovisning blir riktig.

En viktig del i kommunens system för korrekt redovisning är reglementet för intern kontroll. Vi har under året på olika sätt följt kommunens arbete med den interna kontrollen bl.a. i samband träffar

med nämnder under hösten, fördjupade granskningar, uppföljningar av granskningar, granskningar av del- och helårsbokslut och lekmannarevision.

3.8 Protokollsläsningen

Arbetsuppgiften består i att läsa protokoll och bilagor, dels från innehållsmässig och dels från formell synpunkt. Vi har delat upp protokollsläsningen mellan oss och redovisat noteringar från läsningen vid våra revisionsmöten.

Protokollen är viktiga dokument och förs på respektive ordförandes ansvar. Vi konstaterar att vissa protokoll har språkliga och andra brister. Det är mycket viktigt att protokollen skrivs på ett sådant sätt att ingen tveksamhet uppstår rörande ärendehantering och beslutens innebörd samt att gällande formella bestämmelser följs. Även underliggande material som bilagor ska vara tillgängliga.

Vår uppfattning är att det är väsentligt att protokoll läggs ut på hemsidan för att alla medborgare kan läsa dem.

3.9 Granskning av kommunens företag-

Kommunens företag har granskats av utsedda lekmannarevisorer (hämtade ur kommunens revisionsgrupp) och revisorer. I granskningen har samplanering skett med respektive företags auktoriserade revisor och kommunrevisionen.

Granskning har skett av kommunens helägda bolag AB Glysisvallen, Fastighets AB Glysis, Hudiksvalls Bostäder AB samt Hudiksvalls Näringslivs AB med dotterbolaget Forssågruppen AB. Vidare har granskning skett av de av kommunen delägda bolagen Fiberstaden AB, Visit Glada Hudik AB och Biogas i Mellannorrland AB.

Granskningen har varit inriktad på att översiktligt bedöma rutiner för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. En fördjupad granskning har skett av bolagens efterlevnad av kommunens företagspolicy. Motsvarande granskning av Stiftelsen Hälsinglands Museum har framflyttats till 2017. Avrapportering har skett till respektive bolag och granskningsrapporter och granskningsredogörelser bifogas till revisionsberättelsen för kommunen. Sammantaget har bedömts att verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen varit tillräcklig. Vid den fördjupade granskningen av tillämpningen av företagspolicyn noterades vissa avvikelser som behöver åtgärdas inför framtiden. Detta omfattar sammanställning av policydokument, mer formaliserat och strukturerat arbete med intern kontroll, utformning av bolagsstyrningsrapport samt dokumenterad utvärdering av styrelsearbetet. Noteringar för respektive bolag framgår av bifogade granskningsrapporter och granskningsredogörelser.

Räkenskapsgranskning har skett av Stiftelsen Hälsinglands Museum. Revisionsberättelse bifogas.

Granskning har skett av Hudiksvalls kommuns donationsfonder. Revisionsberättelser avrapporteras i separat ärende till kommunfullmäktige.

Någon granskning av Stiftelsen Hudiksvalls Bruksminnen har inte varit möjlig att genomföra då ingen redovisning av ekonomi och verksamhet har presenterats för utsedda revisorer.

3.10 Uppföljning

I revisionen sker löpande uppföljningar av frågor vilka initierats i samband med läsning av protokoll, information från personal och förtroendevalda inom kommunen eller från allmänheten. Dessa uppföljningar utgör även en viktig grund i revisionsplaneringen inför kommande år.

4. Revisorernas verksamhetsberättelse

I kommunens årsredovisning redovisas revisionens inriktning och omfattning av revisionens verksamhet under revisionsåret 2016.

8